

ROLNIK

ORGAN C. K. GALICYJSKIEGO TOWARZYSTWA GOSPODARSKIEGO
wychodzi w każdą sobotę

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką pocztową:
w Państwie Austriackim.

rocznie . . . . . 8 koron. | półrocznie . . . . . 4 koron.

W Rosyi rocznie 5 rubli sr. — W W. Księstwie Poznańskim 3 talary.

Członkowie galic. Tow. gospodarskiego płaćący 10 K. wkładki rocznej, otrzymują „Rolnika“ bezpłatnie.

Ogłoszenia zamieszcza się za opłatą 15 h. od wiersza trzy razy łamanego, drobnym drukiem, albo za jego miejsce.

Przy częstszym inserowaniu oraz przy ogłoszeniach większych, znaczny rabat.

Ogłoszenia przyjmuje: Agencja Ogłoszeń, Lwów, pasaż Hausmanna 5.

Manuskryptów nieumieszczonych nie zwraca się.

Reklamacje uwzględnia się tylko do wyjścia numeru następnego.

Przedruk bez podania źródła niedozwolony.

Redakcyja i Administracyja „Rolnika“ ul. Słowackiego 1. S. II. piętro.

TREŚĆ:

Obwieszczenie. — Zużytkowanie spirytusu pozakontyngentowego do celów technicznych, przez K. M. — Wiedza rolnicza, przez K. M.

Kilka uwag co do wyboru i chowu drobiu, (Józef Jan Neuman). — Kronika. — Drobne wiadomości. — Z piśmiennictwa rolniczego. — Pytania i odpowiedzi. — Wiadomości handlowe.

Zużytkowanie spirytusu pozakontyngentowego do celów technicznych.

Szczupłe wydzielenie kontyngentu nowym gorzelniom przy zeszłorocznym rozdziale kontyngentu i strata, jaką poniosły dawniej istniejące gorzelnie wskutek ustawy z 19. sierpnia 1900 r. zmusza gorzelnie rolnicze do produkowania spirytusu ekskontyngentowego aby nie ograniczać uprawy ziemniaków i produkeji brahy. Jednakże ceny spirytusu ekskontyngentowego są tak niskie, że wyrób jego połączony jest prawie zawsze ze stratą. Zatem kwestya, czemu tak jest i jak temu zapobiedz można, jest jedną z najżywotniejszych dla naszego rolnictwa. Świadczą o tem głosy podnoszone i na ogólnej radzie Tow. Gospodarskiego w marcu b. r. których wyrazem jest memoriał przesyłany przez komitet tegoż towarzystwa do c. k. Rządu i do Koła polskiego w sprawie ułatwienia zużytkowania spirytusu denaturowanego do celów technicznych*); świadczą o tem i korespondencye nadsyłane nam do *Rolnika*.

Że jednak dotąd polepszenia tych stosunków nie ma przy zwykłej i znanej dbałości czynników w tym względzie miarodajnych, o dobro rolnictwa, nie należy sprawy tej zasypiać, ale ciągle o niej przypominać, dopóki nie wywalczymy istotnej poprawy. W tym celu nie odrzeczy będzie powtórzyć tu parę ustępów z artykułu p. Bauera w *Wner landw. Zeitung* jeszcze z kwietnia r. b.

Porównywa on stosunki niemieckie z naszymi. Piękny przykład dbałości skutecznej o rozwój gorzelni i skutecznej samopomocy dały Niemcy przez utworzenie centralnego biura dla sprzedaży spirytusu, które obecnie reguluje ceny zarówno wódki do

*) Podany w *Rolniku* Nr 17.

OBWIESZCZENIE.

JESIENNY

Jarmark na konie

w KRAKOWIE.

W dniu 23 września 1901 r. rozpocznie się w Krakowie jesienny pięciodniowy jarmark na konie szlachetne, gospodarskie i włościańskie.

Jarmark na konie szlachetne odbywać się będzie w krytej ujeżdżalni pod Kapucynami i na placu, a konie znajdą pomieszczenie w tejże ujeżdżalni, tudzież w stajniach prywatnych, w domach zajezdnych i hotelach.

Dnia 24 września 1901 r. (we wtorek) odbędzie się główny jarmark na konie włościańskie na placu „Groble“.

Magistrat stoł. król. miasta Krakowa

dnia 29 sierpnia 1901 r.

picia jak i do celów technicznych używanej. W Austro-Węgrzech takie zespolenie się gorzelni rolniczych z powodu rozbieżnych interesów różnych krajów jest nader trudnym tak że zamierzona w tym kierunku akcja rozbiła się zupełnie. Niskie ceny spirytusu przy nowym podatku, który ma być pobieranym na korzyść krajów, nie podniosą się pewnie i potrzeba samopomocy występuje coraz widoczniej.

Musi być oczywiście jakiś ważny powód, dla którego w Niemczech np. zużycie spirytusu do celów technicznych jest z górą 3 razy większe niż w Austrii. Łatwo to zrozumieć jeśli się porówna urządzenia niemieckie z naszymi. U nas natrafiamy przedewszystkiem na bardzo szkodliwe przepisy obowiązujące przy denaturowaniu spirytusu do celów technicznych jak i połączone z tem wysokie konta.

Podczas gdy w Niemczech dozwolono denaturować kilkoma środkami, u nas wolno denaturować jedynie zasadami pirydynowemi albo octem drzewnym, które to środki jedynie od koncesyjonowanych firm mogą być pobierane. Oprócz tego trzeba skarbowi opłacać po 3 K. od hektolitra, jako t. zw. należność manipulacyjną, gdy tymczasem producent niemiecki przeclawnie dostaje od rządu 1 markę (60 ct.) premii za każdy hektolitru dla celów technicznych wyprodukowany. U nas, jak wiadomo, lokale do denaturowania muszą być oddalone od przepisanej odległości od gorzelni i magazynów na spirytus. muszą być podług przepisu zaopatrzone we wszelkie możliwe zamki, rygle i zamknięcia, a jeszcze mimo tego ten tylko może uzyskać koncesyę, kto się zobowiąże w ciągu roku najmniej 60 hl. denaturować.

Następstwem takich stosunków jest oczywiście to, że nikt z rolników nie zdecyduje się na denaturowanie lecz raczej sprzedaje produkcję eksontyngentową po cenach niskich do rafinerji.

Dziś trudno dostać za taki spirytus 20 K, za hl. Rafinerje sprzedają natomiast denaturowany *en gros*

po około 30 K. za hl. a detaliści po 48 do 56 hal. za litr (we Lwowie np. wskutek miejskiej opłaty po 92 hal.!) Skutek zatem naszych urządzeń fiskalnych jest ten, że zanim spirytus gorzelni dostanie się do rąk konsumenta, posiada już cenę prawie 3 razy wyższą.

I w tem jest źródło wszystkiego złego — w tem całe utrudnienie rozszerzenia użycia spirytusu denaturowanego.

Do tego jeszcze tak się dzieje, że spirytus dostający się konsumentom jest nie tylko drogi, ale w wielu wypadkach gorszy aniżeli ten, co z gorzelni rolniczych wychodzi.

Denaturowania jak wiadomo, dokonywują obecnie tylko rafinerje, którzy oczywiście biorą do tego produktu destylacji pierwsze i ostatnie już same przez się zanieczyszczone fuslem, aldehydami i innymi odpadkami o odrażającej woni i smaku, których powtórne rafinowanie przedstawia i tak wiele kosztów i trudności dla rafinerji. Taki to produkt miesza się z zasadami Pirydynowemi i powinien podług ustawy zawierać nie mniej jak 90% alkoholu.

Taki spirytus denaturowany idzie w drobną sprzedaż i tam już wobec braku kontroli dzieją się z nim u przekupniów jeszcze różne rzeczy tak, że ostatecznie konsument otrzymuje płyn mocno nieprzyjemnie woniący, który nawet nie ma głównego potrzebnego przymiotu, tj. aby się porządnie palił.

Biuro centralne dla sprzedaży spirytusu w Niemczech urządziło tam nie mniej jak 24.000 miejsc sprzedaży spirytusu denaturowanego, i w nich pod kontrolą tegoż biura sprzedaje się czysty wysoko procentowy spirytus we fiaskach zapieczętowanych po cenie wyższej tylko 5 fenigów tj. 6 hal., na litrze od cen *en gros*.

Przypuszczać można słusznie, że utworzenie podobnego związku właścicieli gorzelni i biura sprzedaży, mogłoby i u nas bardzo znacznie powiększyć konsumcyę spirytusu do palenia.

Najgłówniejsze zastosowanie znajduje denaturowany spirytus 1) do oświetlenia, 2) do ogrzewania,

Wiedza rolnicza.

Za miesiąc niespełna rozpocznie się nowy rok szkolny i niejedyn z młodych ludzi po ukończeniu szkół średnich zastanawia się obecnie nad wyborem stosownego zawodu. Rozstrzygnąć tu nieraz trudno, zwłaszcza że o całe nieraz dalsze życie kości się rzuca a jakieś wyraźne szczególne zamiłowanie do pewnego zawodu nie może jeszcze wystąpić wybitniej, bo po ukończeniu szkół średnich życia się nie zna i słabe bardzo ma się pojęcie o przyszłej swej obywatelskiej działalności. Mało u nas usposabia szkoła średnia do zawodów praktycznych; — na to wszyscy się dziś u nas chyba zgodzą i w tem to właśnie głównie należy szukać przyczyn małej stosunkowo liczby młodych ludzi poświęcających się rolnictwu, przemysłowi i handlowi — tu obok innych przyczyn ekonomicznej natury należy szukać także powodów, słabego w porównaniu do innych krajów rozwoju rolnictwa a także i przemysłu. Młodzież nasza przeważnie dąży do stanowiska oustalanej pensyi a więc do stanu urzędniczego — na polu gdzie trzeba więcej własnej rzutkości, bystrości i energii, gdzie nie-

raz ciężkie czasy o własnych siłach wytrzymać przychodzi, gdzie nie ma utartych dróg awansu ze szczebla na szczebel, gdzie tylko cięgiła a usilna praca przy odpowiednim gruntownem wykształceniu zawodowem powodzenie zapewnia, tam nie wielu tylko się garnie! I jest źle — i nie będzie lepiej póki nie zwalczymy tej pewnego rodzaju apatyj i inercyi, póki nie zmienimy stosunków tak, aby młody człowiek nie jedynie w samym urzędzie widział byt zapewniony, póki jednym słowem nie weźmiemy wzorem krajów o cywilizacji zachodniej na seryo — produkować.

Nam tu chodzi w szczególności o rolnictwo; dziś o Galicyi pod tym względem można powiedzieć: „Maciek zrobił, Maciek zjadł“ wywóz nowych produktów rolniczych za granicę jest minimalny. Zboże nasze ledwie niską potrzebę krajową pokrywa, a jeszcze mnóstwo mąki, kaszy i kukurudzy z Węgier sprowadzamy. A jeżeli porównujemy w statystycznych rocznikach Ministerstwa rolnictwa cyfry produkcji naszej z innymi austriackimi krajami to wstyd doprawdy się uczuwa na widok najniższych cyfr plonów jakie u nas z jednostki przestrzeni się zbiera.

3) do popędu motorów i 4) do różnych celów techniczno-przemysłowych.

1) Do oświetlenia użycie spirytusu u nas nie może się rozpowszechnić należycie właśnie z powodów wyżej wymienionych ponieważ jest drogi i śmierzdzący, a przytem i dla tego że nie ma w Austrii jeszcze lampy odpowiedniej dobrej konstrukcji. Oświetlenie spirytusem winno tam wejść w użycie, gdzie nie ma gazowego ani elektrycznego, a więc wszędzie po mniejszych miastach i wsiach.

Spirytus winien zastąpić w pewnym względzie naftę i wypalać nie drożej jak naftą, chociaż oświetlenie to pod względem higienicznym stoi nierównie wyżej, gdyż nie daje kopciui i jest znacznie przyjemniejszym i zdrowszem dla oczu. Przy dziś używanych lampach spirytusowych w Austrii koszt oświetlenia jeszcze wyższe, podczas gdy w Niemczech małe lampy o sile 8 świec zużytkowują tylko około 0.3 l. spirytusu w 5 godzinach.

Po nadto i rząd niemiecki, z inicjatywy samego cesarza, dba o rozpowszechnienie użycia spirytusu denaturowanego i tak dziś jest w użyciu w Niemczech na dworcach kolejowych z górą 50.000 lamp spirytusowych, a same pruskie koleje spotrzebowują rocznie 7.000 hektolitrow spirytusu do oświetlenia! W r. 1900 w 25 miastach zaprowadzono tam oświetlenie spirytusem.

2) Użycie spirytusu do ogrzewania, gotowania, prasowania i t. p. domowych potrzeb, nie znajduje także w tej mierze zastosowania jakby to być mogło, również jedynie z powodów, które wyżej już przytoczono a przytem i dla tego, że nie ma jeszcze u nas w powszechniejszym użyciu praktycznych palników spirytusowych do tych potrzeb. Skoro jednak technika już różne trudniejsze znacznie problemy rozwiązała, to należy się spodziewać, że i przy zmienionych na lepsze warunkach sprzedaży spirytusu i w tym kierunku będziemy mieć praktyczne wynalazki. W Niemczech i pod tym względem jest inaczej świadczy choćby ilość sprzedanych

przez biuro centralne piecyków i palników do spirytusu, których w r. ubiegłym sprzedano 11.000.

3) Użycie spirytusu do motorów dotąd nie mogło się rozpowszechnić, bo nie było do niedawna praktycznych motorów spirytusowych, tak że zawsze jeszcze użycie do tego celu benzyny i nafty wypadło taniej. W roku ubiegłym poczyniono i na tem polu znaczne postępy, tak że ogrzewanie małych motorów spirytusem nie drożej wypada niż węglem. Na jedną siłę konia parowego i godzinę pracy zużywa się w nowych motorach spirytusowych około $\frac{1}{2}$ litra spirytusu.

Szczególnie korzystnie wypada użycie spirytusu do motorów, jeżeli jest on celem denaturowania zmieszany z benzolem, co w Niemczech jest dozwolone.

Łatwo zrozumieć, że w miejscowościach oddalonych od kopalń węgla dla drobnego przemysłu jak i dla gospodarstw rolnych w ogóle, użycie motorów spirytusowych byłoby prawdziwem błogosławieństwem, tym więcej, że jak wiadomo przy tych motorach nie ma obawy eksplozyi, nie ma kopciui, sadzy, ani popiołu i nie potrzeba dowozić wody w ciągu pracy*).

4) Użycie spirytusu i do innych celów technicznych byłoby powszechniejszem, gdyby go dostać można było taniej a w dobrej jakości.

Wszystko to co wyżej powiedziano byłoby jedynie możliwem, gdyby naprzód usunięto przepisy utrudniające denaturowanie (tak jak to już w memoryale Towarzystwa gospodarskiego z naciskiem podniesiono) po nadto i przede wszystkim należy się domagać zniesienia należytości manipulacyjnej po 3 kor. od hektolitra a ustanowienia natomiast wzorem Niemiec premii dla gorzelń rolniczych za spirytus zużyty w kraju do celów technicznych.

Zorganizowanie kontrolowanych miejsc sprzedaży dobrego denaturowanego spirytusu ziemianzanego, w butelkach opieczętowanych, i tańsza jego cena. Przez usunięcie zbyt wygórowanych zysków pośredników, da-

*) Por. *Rolnik* 1900 nr. 36. O motorach benzynowych i spirytusowych.

Zapewne, że tu i klimat dużo znaczy i drogosc maszyn i narzędzi rolniczych i wyższe ceny nawozów, jakie płacić musimy, z drugiej jednak strony niższe bądź co bądź niż zagranicą ceny robocizny, powinno to, po części przynajmniej, wynagrodzić gdybyśmy tę robociznę w intensywnem gospodarstwie umieli mieć zapewnioną.

Zwiększenie intensywności naszych gospodarstw — produkowanie więcej na morgu i taniej niż dotąd, oto mojem zdaniem najgłówniejsze remedium na zły stan naszego rolnictwa. Aby to było możliwem jest jednak potrzebną gruntowna wiedza — wykształcenie fachoworolnicze, które dopiero daje możność umiejętnego wyzyskania wszystkich czynników naturalnych w celach produkcji, przy zastosowaniu się do miejscowych warunków. Rutyna sama może od biedy wystarczyć, ale gdzie o szukanie nowych dróg nie chodzi, gdzie stonunki oddawna jednakowe, a stosunkowo względnie pomysłne, umożliwiają gospodarowanie podług odwiecznych wzorów.

U nas to już wystarczać nie może — dziś postęp wiedzy rolniczej olbrzymi mści się niepowodzeniem na

tych, co o nim nic wiedzieć nie chcą, co jak struś chowając głowę, myśląc iż są w formułach swej rutyny bezpieczni.

Postęp wiedzy rolniczej we wszystkich jej gałęziach, otwiera nowe sposoby wyzyskania darów przyrody. Chemia gleby i wiadomości o żywieniu się roślin, dają nam możność racjonalnego użycia nawozów sztucznych a tem samem produkowania taniej, postęp w narzędziach i maszynach umożliwia zaoszczędzenie sił roboczych ludzkich i zwierzęcych, bakteriologia rolnicza roztacza obecnie nowe pole dla badań i postępu w celu wyzyskania zapasów żywiołów zawartych w powietrzu. Postęp w produkcji roślin umożliwia także postęp i w innych gałęziach produkcji ziemiańskiej nie mówiąc już o ogromnym postępie w przemyśle rolniczym.

O wszystkim tem postępowy rolnik z konieczności wiedzieć powinien o ile rzeczy są bieżące, o tyle informuje nas o nich prasa rolnicza, jeśli jest dobra i czytana ale prasa sama nie da nigdy podstaw fachowego wykształcenia, które bez odpowiednich studyów gruntownych pozostanie zawsze powierzchownem. Wiado-

lej wprowadzenie praktycznych lamp palników, piecyków i motorów, a to dalsze środki ku założonemu celowi Należałoby już obecnie nawet obznajomić publiczność przy sposobności wystaw rolniczych i innych z takimi lampami i palnikami celem ich rozpowszechnienia, — byłoby to może pierwszym dobrym krokiem. Jeżeli zaś komu z Szan czytelników naszych znane są praktyczne tego rodzaju przyrządy, czy to do oświetlenia czy do ogrzewania, to bliższe dane co do tego z praktyki będą zawsze bardzo cenne dla nas i dla ogółu.

K. M.

Kilka uwag co do wyboru i chowu drobiu.

„Rolnik“ Kilka razy w ostatnich czasach zwracał uwagę swych Czytelników, że popyt za drobiem i jajami za granicą się wzmaga, i że korzystnem byłoby i dla naszych gospodarzy wiejskich wziąć udział w odnośnej konkurencji międzynarodowej, zwłaszcza że dochód z chowu drobiu może być nawet w małych gospodarstwach znaczny, jeżeli tylko chodwla sama jako tako racjonalnie będzie prowadzona, a trzymać będziemy tylko rasy, które celowi jaki wytknęliśmy, odpowiadają.

Uwagi niniejsze mają na celu podać, wskazówki co do chowu drobiu, które może nie wszystkim czytelnikom „Rolnika“ są znane.

Trzymamy drób dla mięsa i jaj. Zależy to od okolicznych warunków, na który kierunek w poszczególnym wypadku należy kłaść główny nacisk

Nasza zwykła domowa kura zadaniu powyższemu nie zupełnie odpowiada, — natomiast ma ona zalety, że jest zaaklimatyzowana, że jest to materiał zdrowy, wytrzymały; przy tych swych dodatnich właściwościach powinna ona służyć do krzyżowania z rasami, o których niżej krótko wspomnę

Co do jakości mięsa, to Francuzi, którzy pod tym względem mają bardzo daleko idące wymagania, wysoko cenią następujące rasy: 1) *La flèche*, maści czarnej lub białej, dziób i nogi koloru rogowego, grzebień spiczasty, widłowaty; 1 sztuka waży 3—3½ kg.; rasa bardzo wrażliwa na zimno, 2) rasy *Crevecoeur* i *Howdan*, kury czubate, grzebień gruby widłowaty.

Nie tak smaczne mięso, ale co do ilości mięsa wydatniejsze są rasy; a) *Plymouth-Rocks* barwy szaro po-

platalej, o żółtych gładkich nogach Dorosłe kury ważą do 4½ kg. koguty do 6 kg. b) *Langshan*, czarne lub białe, nogi siwe, dziób rogowego koloru, o grzebieniu pojedynczym bez czuba, do 5 kg. ciężkie, przytem nosią rocznie do 150 jaj, wagi 60—65 gr. Ta ostatnia jest jedną z najpożyteczniejszych ras, gdyż daje wcale smaczne mięso, a przytem i produkcja jaj jest wielce pokaźna. (Na wystawie rolniczej w Tetschen w Czechach widziałem okazy, które wywołały podziw nie tylko laików ale nawet i hodowców, jeden mieszczanin na widok tych kur zawołał. „Taż to już nie kury, to cielęta.“

c) *Kochinchiny* i *Bramaputra* zbyt są znane, aby je opisywać. Rosną one prędko, są na zmiany powietrza wytrzymałe, ale mięso ich mniej delikatne, jak poprzednich, przytem *Bramaputra* w każdym razie są więcej warte, jak *Kochinchiny*.

Co się produkcji jaj tyczy, to zasługują na wzmiankę szczególnie następujące rasy: 1) Hiszpańskie czarne lub białe, grzebień wielki pojedynczy, nogi siwe; nosią do 180 jaj rocznie, 70—75 gr ciężkich. 2) *Minorki* podobne do pierwszych, ale większe i więcej wytrzymałe na zimno jak pierwsze. 3) Włoskie, czarne, białe, lub t. zw. kuropatwiaki, grzebień bardzo wielki, nogi żółte; nosią do 200 jaj rocznie, jedna z najlepszych ras pod tym względem 4) *Dominiques*, podobne z koloru do *Plymouth-Rocks*, ale o grubym, że tak powiem podwójnym grzebieniu, nosią do 180 jaj. 5) *Hamburgskie* najczęściej złotawego lub srebrzystego koloru, z siwymi nogami, o podwójnym grzebieniu, nosią do 200 jaj rocznie, ale małych bo tylko po 40—50 gr.

Rasy powyższe nadawałyby się do krzyżowania z naszą zwykłą domową kurą, aby połączyć zalety rasy zaaklimatyzowane z wyższymi przymiotami odpowiednich ras szlachetnych.

Zrobivszy odpowiedni wybór co do rasy, należy zwrócić także uwagę i na pielęgnowanie zwierząt, co u nas w małych gospodarstwach zwykle jest bardzo zaniedbane. A o tem w następnym artykule.

Józ. Jan Neuman.

KRONIKA.

Belgijski instytut chemiczny i bakteriologiczny dla celów rolniczych. Znana stacja rolnicza doświadczalna w Gemblout koło Brukseli, zamienioną została na państwowy instytut chemiczno-bakteriologiczny mający za zadanie: przy-

mości czerpane z prasy bez takiego podkładu, nie zawsze przynoszą pożytek, a czasem nawet szkodę.

Na szczęście w ostatnich latach widać u nas zwrot ku lepszemu, przybywa stale uczniów w szkołach rolniczych, spełniają się szeregi słuchaczy studium rolniczego w Krakowie i w akademii Dublańskiej, — rośnie zastęp młodych rolników rozmiłowanych w swym zawodzie a wykształconych.

A więc, wobec zakładów naukowych jakie dziś już w kraju mamy, nie potrzebujemy szukać wiedzy rolniczej daleko, za granicą.

W szczególności Akademia Dublańska połączona ze znakomicie administrowanym folwarkiem 500 morgowym i z wzorową gorzelnią daje swym uczniom, można zaiste powiedzieć, wszystko, czego od podobnego instytutu wymagać można. Wyposażona pod względem naukowym świetnie zarówno w siły jak i środki naukowe mierzyć się może z każdym zagranicznym wyższym zakładem.

Dla nauk przyrodniczych podstawowych bogate muzeum zoologiczne, ogród botaniczny świeżo nadzwyczaj pouczająco urządzony, dalej pracownia chemiczna,

pracownia stacji doświadczalnej chemiczno-rolniczej, nadzwyczaj zasobne muzeum maszyn i narzędzi rolniczych, pola doświadczalne rolnicze, na których sami słuchacze mogą wykonywać pewne doświadczenia i próby ucząc się spostrzegania; oto te najważniejsze środki pomocnicze, tak pożyteczne przy nauce mającej za cel uwzględnić zarówno zdobycze teoretycznej wiedzy jak i to wszystko, czego uczy samo doświadczenie t. j. praktyka, choćby jeszcze nie zupełnie przez naukę wyjaśniona.

Niechże więc młody człowiek, który może, albo ma istotnie w przyszłości zostać ziemianinem nie lęka się tego bardzo odpowiedzialnego ale i bardzo szczytnego w naszym społeczeństwie stanowiska i zawodu, niech spieszy do źródeł wiedzy rolniczej aby się doń godnie przysposobić. — Dziś powinno wszystko nie oczekiwać nam z roli ale na nią wracać, nie puszczać z rąk ale bronić jej co siły.

K. M.

prowadzić badania naukowe w dziedzinie chemii, fizjologii i bakteriologii w kierunku mającym znaczenie dla rolnictwa i higieny. Oprócz tego ma on udzielać swej pomocy głównemu zarządowi król. departamentu rolniczego, przy badaniach naukowych potrzebnych do wyjaśnienia różnych kwestyj nasuwających się w tym zakresie działania. Dyrektorem naczelnym instytutu został dotychczasowy kierownik stacji prof. dr. A. Petermann, kierownikiem oddziału chemicznego jest A. Gegoire a oddziału bakteriologicznego dr. T. Remy, znany i naszym czytelnikom z kilku streszczeń jego prac.

Pięćdziesiąt kur większy przynosi dochód, niż jedna krowa. Pewien farmer w Północnej Ameryce obliczył, że jedna krowa dała mu rocznie mleka za 144 dolarów, zaś za same ją od 50 kur zebrał przez rok 150 dolarów. Pożywienie dla tej jednej krowy kosztowało go 52 dolarów, pożywienie zaś dla 50 kur 20 dolarów; gnoju miał równą ilość, ale wydatki na obsłużenie krowy były większe, niż na dopinowanie kur.

(Hodowca drobiu)

Robaki u źrebiąt. Źrebięta, mające robaki, najczęściej źle się odżywiają mimo dobrego apetytu, nie wyglądają zdrowo i są smutne. Należy też starać się o usunięcie robaków zwłaszcza, że często spowodować mogą kolki z wynikiem śmiertelnym. Najlepszym przeciw nim środkiem jest ematyk. Dla źrebięcia niżej roku wystarczy 12 gr., dla dwuletniego 16 gr. Tej dawki (12 lub 16 gr.) nie daje się całej jednego dnia, lecz w 2 dniach po sobie po połowie, którą rozpuszcza się w $\frac{1}{4}$ litra gorącej wody i wlewa się do kubła z wodą do picia. Aby źrebięta zmusić do wypicia tej mieszaniny, nie daje im się poprzedniego wieczora całkiem wody do picia, lub podaje ją mocno słoną dla wywołania pragnienia. Po 2 do 3 dniach wychodzi zwykle bardzo wiele robaków. Po 14 do 20 dniach powtarza się po wyższą dawkę.

DROBNE WIADOMOŚCI.

Bajcowanie pszenicy do siewu. Dla ochrony przeciw śnieci znanym środkiem jest bajcowanie ziarna w $\frac{1}{2}\%$ roztworze siarczanu miedzi przez 12 do 16 godzin, albo w roztworze 2% przez 4 godziny. Ponieważ do zamoczenia 1 korca pszenicy potrzeba około 5560 litrów wody więc na tę ilość należy dać w pierwszym razie około 300 gr. w drugim około 1200 gr. siarczanu miedzi na korzec. Pierwszy sposób jest zatem tańszy, ale więcej kłopotliwy, gdyż dłuższego wymaga moczenia.

W ostatnich czasach z wielu stron dochodzą wiadomości o bardzo tanim a dobrym sposobie bajcowania mianowicie za pomocą zamoczenia ziarna na 10 minut w $\frac{1}{2}\%$ roztworze formaliny 40 procentowej, jaką się w drogueryach dostaje.

Dotąd robione próby wykazały jej działanie niszczące na zarodniki głównej zbożowej na zbożach jarych, gdy kiełkowaniu ziarna nie ona nie szkodzi. Czy i przeciw śnieci pszenicznej okaże się równie skuteczną, nie mamy jeszcze zupełnie pewnych danych.

W obec projektu uowych celów niemieckich zaznacza austriackie „Biuro centralne dla obrony interesów rolniczych“ swoje stanowisko w rozesłanym do pism rolniczych okólniku. Mianowicie na posiedzeniu stałego wydziału tego biura, dnia 14. sierpnia b. r. uchwalono rezolucję, w której podniesiono iż przeciwko wysokim cdom niemieckim na produkta rolnicze nie zarzucić ze stanowiska czysto agrarnego nie można. Niemniej jednakże rolnictwo austriackie byłoby ciężko dotknięte, gdyby ten projekt ogłoszony w „Reichsanzeigerze“ stał się istotnym faktem, to też wywa centralny związek rząd, do przygotowania odpowiednich kroków aby skłonić rząd niemiecki do ulg stosownych. Projektowane efrty wysokości cła należy uważać tylko jako maksymalną wysokość od której przy układach z poszczególnymi państwami, ustępstwa powinny być dopuszczalne.

Dalej zaznacza wydział austr. „Centralstelle“, że w nowej taryfie celnej niemieckiej widzi niejako pierwsze podwaliny dla utworzenia związku środkowo europejskiego celem ochrony produkcji własnej przed konkurencją zamorską! zwłaszcza Stanów Zjednoczonych i utworzenia w tym celu ochronnej konwencji cłowej państw środkowej Europy przeciw dowozowi. Za-

daniem rządu austriackiego powinno być dążenie do takiej konwencji i w tym celu zwiazanie się stosowne z Niemcami.

Rząd austriacki zdaniem „Centralstelle“ będzie obecnie zmuszonym niejako wejść na tę samą drogę co rząd niemiecki przy układaniu taryfy cłowej, aby produkcję własną uchronić od zalewu produktami zagranicznymi, mianowicie przez stosowne cła ochronne i odpowiednie taryfy przewozowe na kolejach i drogach wodnych. Co do tych zaś produktów, na które dotąd poważny był zbyt do Niemiec winien rząd postarać się o stosowne ulgi cłowe specjalnie dla Austro-Węgier, przyczem należałoby raz na zawsze zerwać z zasadą powszechnego t. zw. „Meistbegünstigung“, gdyż przez to ustępstwa poczynione Austro-Węgrom stają się myśl tej zasady udziałem całego świata. — W końcu zaznacza wydział jeszcze raz z naciskiem że w interesie rolnictwa austriackiego, wobec podwyższenia celów niemieckich będzie rzeczą konieczną żądać powiększenia celów austriackich na produkta rolnicze do równej wysokości, i w tym też duchu przygotowuje rzeczne biuro centralne materiały i projekt taryfy.

Choroba na kapuście zwana kila, spowodowana przez organizm mikroskopijny *Plosmodio phora brassicae*, pojawiła się w niektórych okolicach zachodniej Galicyi. Objawia się ona w ten sposób, że na korzeniach tworzą się wrzecionowate zgrubienia a wrzesicie cały system korzeniowy przedstawia się jako utwór bulwiasty nieregularny, wewnątrz z przestrzennymi próżniami. W mięsistej tkance zgrubień w powiększonych komórkach korzeni siedzą masy drobnych ciałek plosmodiophory. Kapusta przedwcześnie wędnie i obumiera albo jeżeli zarazienie nastąpiło w późniejszych stadiach rozwoju to wędnie w dniu ciepła w słońcu, potem przez noc znowu przychodzi do normalnego stanu tak że nie zawsze można chorą roślinę rozpoznać. Zarazona kapusta zwykle już główek nie tworzy. Ku jesieni korzeń gnije częściami, mięsiste zgrubienia rozkładają się w ziemi a organizmy powodujące chorobę dostają się do roli, gdzie prawdopodobnie dalej zdolne są do życia.

Ważną rzeczą jest zatem — tam gdzie ta choroba się pojawia, powyrwać chore rośliny zanim jeszcze korzeń zgije — bo zapobiega się przez to rozszerzeniu się zarazy na pola sąsiednie. Poznać można chorą roślinę w dzień ciepły po przywidyłych zwieszonych liściach i słabym rozwoju.

Choroba ta napada także i warzywa z rodzaju *Brassica* jak kalafior, kalarepę rzepak itd. K. M.

Z piśmiennictwa rolniczego.

Mähnz. Schnitt der Obstbäume auf Form u. Frucht. (k. 240). Nauka cięcia drzew ułożona podług miejsc (wyd. drugie).

Ungewitter. Die Rattenplage u. ihre rationelle Bekämpfung (k. 120).

Chr. Nielsen. Tafeln zur Bestimmung der Drainrohrweiten (k. 240).

F. Hülpert. Anleitung zur Ziegen-Zucht (1.20) z 12 rycinami. Dziełko to obejmuje wiele praktycznych szczegółów odnoszących się do chowu kóz szwajcarskich.

Bokum-Dolffs. Aufzucht und Pflege von Jungvieh, bearb. für den prakt. Landwirth. (38 str. k. 0.60).

Pytania i odpowiedzi.

Pytanie 55. Chcę staw, na którym znajduje się młyn, który tylko krótki czas w roku idzie z powodu braku wody, spuścić i stawarkę na pole wywieść. Proszę uprzejmie o podanie, czy i gdzie są specjaliści ludzie do takiej roboty, (słyszysz, że kaciapi własnymi wózkami stawarkę wywożą), ile im się płaci od wywiezienia jednego m³, kiedy się stawarkę wywozi i ile fur na morg? K. B.

Szanowna Redakcyo!

Kilkakrotnie nadesłano do Krajowej Stacji doświadczalnej chemiczno rolniczej w Dublinach próbki żużli Martinowskich sprzedawanych przez agentów jako żużle Thomasa w Kalwaryi i w powiatach nowosądeckim, limanowskim, myślenickim, wadowickim, bocheńskim i krakowskim. Dokonane analizy tych próbek wykazały zawartość 4—4¹/₂% ogólnego kwasu fosforowego i 3¹/₂—4% kwasu fosforowego rozpuszczalnego w kwasie cytrynowym. Zawartość zaś prawdziwych żużli Thomasa, oznaczonych na workach marką ochronną liściem koniczyzny lub gwiazdą, jest 12—23% ogólnego kwasu fosforowego a 11—19% kwasu fosforowego rozpuszczalnego w kwasie cytrynowym. Nadesłane zatem próbki rzekomych żużli Thomasa a właściwie Martinowskich pochodzą z towaru, którego zakupno może przy nieogledności narażać odbiorców na poważne straty. Wartość takich żużli wynosi 1—2 koron za 100 kg., gdy tymczasem jak dochodzą nas wieści są one sprzedawane po cenie 4 koron.

Czujemy się w obowiązku przestrzedz Rolników, by zachowali należyta ostrożność i w tym celu bezwarunkowo, nigdy inaczej, kupowali towar z gwarancją zawartości składników, z zakupionego towaru brali przy świadkach próbkę wagi najwięcej 1 kg i tę opakowaną we flaszkę i zapieczętowaną nadsyłali do rozbioru do

Krajowej Stacji doświadczalnej chemiczno rolniczej w Dublinach. Stacja ta utrzymywana znacznym nakładem kraju ma właśnie na celu ochronę Rolników przed wyzyskiem ze strony sprzedawców, Rolnicy zatem winni się zwracać do tej swojej instytucji z zupełną ufnością. Analizy dla właścicieli zakupujących towar zbiorowo i dla Kółek rolniczych wykonuje Stacja bez wynagrodzenia.

Wiadomości handlowe.

Ziemiopłody.

Lwów, 4. września. Pszenica gotowa 750—775. na terminu, 725—750 żyto gotowe 630—660, na terminu, 620—640, owies obrobny stary 690—7—, nowy 580—6—, jęczmień pastewny 525—550, brow. 625—7—, rzepak 1275—13—, nowy ———, lnianka 1050—11—, groch pastewny 650—675, do gotowania 7—9—, wyka ———, bobik ———, hreczka 650—7—, kukurudza gotowa 580—7—, stara ———, chmiel za 56 kg 100—110—, koniczyzna czerwona 50—55—, biała 40—60—, szwedzka ———, tymotka 18—20—, spirytus paritas Tarnopol loco za 50 litr. gotowy 17—1725 na terminu, 16—1625.

Przy stałych obrotach ceny utrzymują się.

Bank rolniczy we Lwowie.

Redaktor odpowiedzialny *Dr. Kazimierz Micyński.*
Nakładem galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego

Czytelników naszych prosimy, aby zamawiając cokolwiek podług inseratu w naszym piśmie powoływali się zawsze na „Rolnika“.

Najlepsze i najtańsze pompy

do gnojówki dla gospodarzy są patentowane pompy Klings

wielkość następująca:

Nr. I.

3 m wysokość wypływu	K. 24 00
3 ¹ / ₂ „ „ „	25 50
4 „ „ „	27 00
7 „ „ „	41 00

Nr. II.

3 m wysokość wypływu	K. 29 00
3 ¹ / ₂ „ „ „	30 50
4 „ „ „	32 00
6 „ „ „	49 00

Józef Klings
Althrothwasser, Szląsk austr.

Komitet uprawy tytoniu na Ra zie gospodarczej Oddziału pokuckiego d. 29 lipca b. r. powziął następujące uchwały:

1. Komitet uprawy tytoniu wyraża podziękowanie Dyrektorowi Siekierskiemu za jego bezinteresowne zajęcie się fachowymi kursami tytoniowymi.

2. Komitet uważa za potrzebne utworzenie posady inspektora, z płacą roczną 1.200 zł, i ryczałt na podróże 400 zł., upoważniając przytem Prezydium do rozpisania konkursu i do zatwierdzenia kandydata z terminem zgłoszenia o połowy września b. r.

4. Komitet żąda co do ubezpieczeń od gradu w Tow. Wzajemnych Ubezpieczeń, zmiany w instrukcyi odnośnej organizacyjnej dotychczas maksymalną wartość zabezpieczonego tytoniu do 125 zł. Wynagrodzenia gradowe płatne być winno, tak samo, jak przy innych ziemiopłodach na podstawie wykazów.

Leon Puzyna
sekretarz.

Dr. Mikołaj Krzysztofowicz
przewodniczący.

N O W E.

Podkowy dla wołów

Patent ZEHETBAUER

Niezbędne dla rolników, gospodarzy, dla browarów, gorzelni etc.

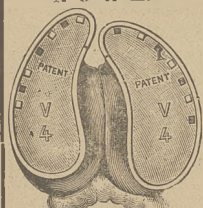
Główna sprzedaż

ESCHINGER u. FERNAU

Wiedeń XV. Neubaugürtel, 7 i 9.

Cenniki na żądanie.

1—25

N O W E.

Wystawa rolnicza w Ried 1901. Najwyższe odznaczenie „złoty medal“.

PARCELACYA!

Człowiek młody, akademik, gospodarz, katolik, podejmując się parcelacyi majątków, urządza café gospodarstwa plodomiany, zakłada książki gospodarze i buchalteryczne wraz z pouczeniem dalszego prowadzenia, korekuje duże przestrzenie, również podejmuje się prowadzenia kontroli z lat kilka w dużych majątkach. Poszukuje drzewiawy i kupuje lasy. Warunki bardzo przystępne. Oferty uprasza pod „Alfa“ poste restante Lwów.

Polecamy prenumeratę znanych bogatych w treść obficie illustrowanych, wytwornie wydawanych pism fachowych:

Allgemeine Wein Zeitung Redaktor: Antonio dal Piaz. Wychodzi co czwartek Przedpłata za kwartał 1 zlr. 50 ct.

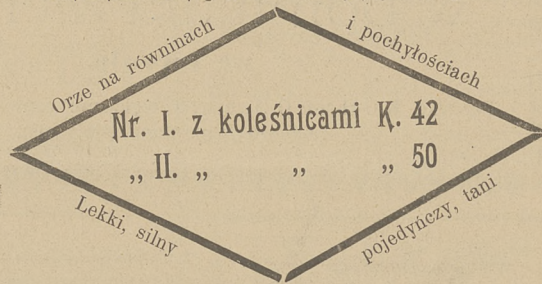
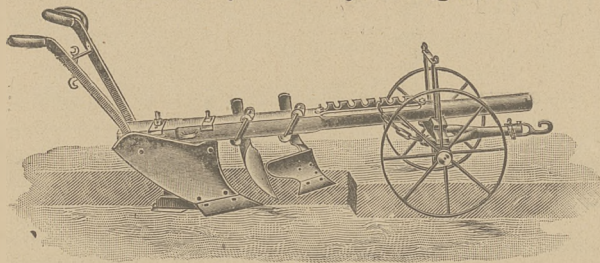
Wiener Landwirtschaftliche Zeitung Redaktor naczelny: Hugo H. Hirschmann. Wychodzi w każdą środę i sobotę. Kwartalnie 3 zł.

Oesterreichische Forst- und Jagdzeitung Redaktor: Nadleśniczy Józef E. Weinelt. Wychodzi co piątek Kwartalnie 2 zł.

Hugo H. Hirschmann. Wydawnictwo pism. Wiedeń I. Schaufergasse 1. 6.

Patentowany w Austrii i Węgrzech.

Najlepsze patentowane pługi „Globus“ z przyrządem do regulowania.

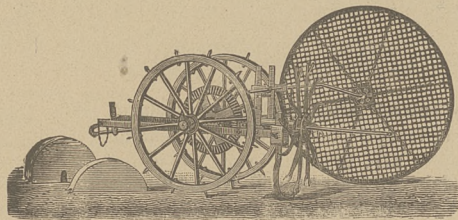

Poleca: MAREK FEUERSTEIN Skład maszyn rolniczych. — Lwów, Grodecka 1. 51.

2-3

Cenniki na żądanie darmo i opłatnie.

SKŁAD
i
Sprzedaż komisowa
zboża, nasion,
nawozów sztucznych
z gwarancją
jakości i pochodzenia.

Pośrednictwo
w sprzedaży,
kupnie
i
dzierżawie
dóbr ziemskich.

Dom Komisowo-Rolniczy

Stanisława Komornickiego

we LWOWIE, ulica Sykstuska 1. 35.

2-3

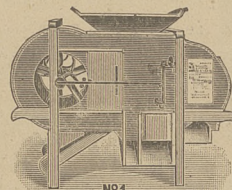
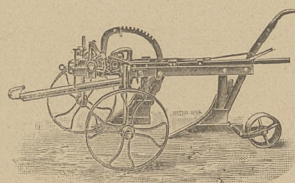
Spełniając na Galicyę i Bukowinę

Wylączne zastępstwo fabryki maszyn

H. Cegielskiego Tow. Akcyjne

w Poznaniu

na obecny czas siewów i kopania kartofli poleca
ze swego składu:

- Uniwersalne dwuskibowe pługi „Record“ odznaczone przez Tow. gosp. na konkursowej próbie odbytej w r. b. w Przeworsku.
- Brony całozelazne oryginalne „Laackego“.
- Uniwersalne siewniki rzędowe „Bernburgia“ systemu Hooziera pre niowane najwyższą nagrodą „Grand prix“ na wystawie w Paryżu r. b.
- Kartoflarki systemu hr. Münsterera najnowszej konstrukcyi wraz z koszem półkolistym lub kołem siatkowym pomysłu Gutowskiego składającymi wykopane kartofle w jednej groblece po za maszynę nadto wszelkie inne maszyny rolnicze jak niemniej całe urządzenia gorzelni, browarów i krochmalni których cenniki i prospekty przesyła na żądanie.

Używana maszyna drenarska

w dobrym stanie na sprzedaż

wiadomość w Domu dla Ziemiaków

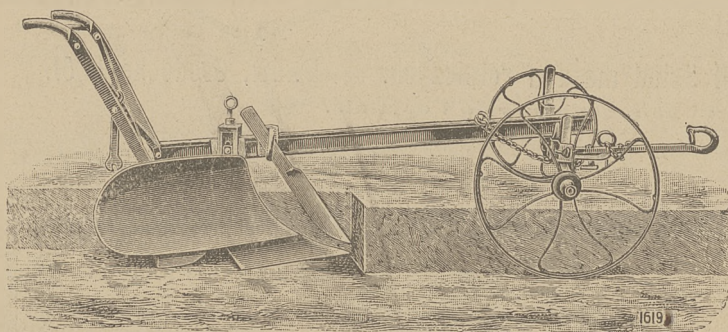
SIEWNIKI MOSONI DRILL KUHNEGO

do nabycia

w Domu dla Ziemiaków

we Lwowie.

Fabryka KÜHNENGO nabyła wyłączne prawo wykonywania patentu Zimermana (Halensis).

„Kolonista“ nowy lekki pług stalowy wynalazek słynnej fabryki pługów Rudolfa Bachera. Cena z zapasowym lemieszem i trzosem **złr. 25** loco Lwów, do nabycia wyłącznie u Jeneralnej Reprezentacji fabryki maszyn król. weg. kolei państw., Lwów, ul. Grodecka 30.

Nie ulega wątpliwości,

że prawdziwe przez tysiące bezstronnych rolników za pierwszorzędną hodowlę uznane:

żyto **BAHLENSA** „Tryumf“
 „ **BAHLENSA** „Imperial“
 „ **BAHLENSA** „Elite“ (nowość z r. 1897)
 „ **BAHLENSA** „Waza Tryumf“ (nowość z r. 1897)
 pszenica **BAHLENSA** „Perłówka“ (nowość z r. 1898)

są do nabycia tylko u hodowcy

W własnym interesie proszę zażądać:

Katalogu oryginalnych hodowli Bahlsena.

DOM ROLNICZO-PRODUKCYJNY
 ERNESTA BAHLENSA W KRAKOWIE.

Śmierć myszom polnym!

Pigułki fosforowe 20.000 sztuk na 1 kg.
 5 kg. zbr. 3, dostarcza

Apteka w Bursztynie.

Dynów 7 października 1899.

Trucizna Pańska skutkowała bardzo dobrze na myszy polne, proszę uprzejmie i t. d.

Oddział tyzowski e. k. Gal. Tow. Gospodarskiego

Stanisław Trzeciecki.

Horohłady Koropiec 3/XII 99.

Sprowadzone od WPana pigułki fosforowe na myszy okazały się nader skuteczne przeto ponawiam zamówienie i t. d.

Aleksander Melbechowski.

Zarząd dóbr Brzeziny górne, poczta Wielopole Skrzyńskie ma do zbycia do siewu oziminy: **Pszenica Ostka galicyjska uszlachetniona „Elite“ po 25 kor.;** „Selekcyjna“ po 23 K. **Zyto ozime „Elite“ po 21. K.** wraz z workiem loco stacya Winiowa. Wobec licznych zamówień miejscowych prosimy o wczesne zgłoszenia. Próbi na żądanie oplatnie. 2-2

Pomoc przy porodach

u krów

poradnik dla gospodarzy wiejskich

na podstawie długoletniej praktyki opracował

Teofil Sochaniewicz

krajowy nauczyciel weterynaryi.

Z licznemi rycinami.

do nabycia po cenie 1 K. 20 h.

w Redakcyi Rolnika

Lwów, ul. Słowackiego 1. 8.

Dom komisowy dla bydła

H. Laufer

w Pradze

poleca się Szanownym PT. Właścicielom dóbr prowadzącym **opasy** do sprzedaży wszystkich rodzajów

bydła opasowego i chudego

na Pragskim centralnym targu na bydło. (Referencye galicyjskich Właścicieli dóbr na życzenie przesyła).

MAGAZYN

A. Krzysztofowiczwe Lwowie hotel „George'a“
otrzymał

5-10

*Nowości w tapetach, kretonach etc.*Na obecny sezon poleca **żaluzje deszczukowe i story** wszelkiej konstrukcyi.**Wzory na żądanie odwrotnie.****Krajowa szkoła gorzelnicza w Dublinach**

(pod Lwowem)

Wpisy i wykłady rozpoczynają się 1-go października.
Bliższych wiadomości udziela dyrekcya.

3-3

Dr. R. Wawnikiewicz.

!! Ważne dla P. T. Obszarów Dworskich !!

PIOTR MIKOLASCH i SPÓŁKApolecają po cenach najniższych towar pierwszorzędnej jakości, jakoto:
WERNIKSY i OLEJE, lakiery i pokosty do wszelakiego użytku,

Masy i farby do podług, woski

Pędzle wszelkiego rodzaju, gąbki, lak. atrament

PIPY do beczek, GAZY na pytle

Środki dezynfekcyjne jak kresolina, lyczol i t. p.

Przyrządy i przybory do czyszczenia i leczenia koni i bydła,
ŚRODKI OWADOGUBNE,

Wiaderka, hydronety, latarnie gospodarskie

Pasy do maszyn, gurdy, rzemyki, śruby, węże gumowe i konopne

Pity i sznury do kotłów, holendry

Ceraty, chodniki, rogózki i podściółki, oliwy, zapalki

SZPAGATY, SZNURY

Środki do czyszczenia metall, jak proszek, mydło, pasta i t. p.

Farbka, krochmal, mydło do prania, świece

Smarowidła, czernidła i lakiery do skór i uprzęży

SZCZOTKI, GRZEBIENIE — ARTYKUŁY GUMOWE

etc., etc.

Sklep i magazyny w domu własnym, ul. Kopernika 1. 1.

Cenniki na żądanie gratis.

36-52

ZARZĄD DÓBR

hr. Romana Potockiego

w Chlebowicachpoczta telegraf i stacya kolei w miejscu sprze-
daje do nasienia: „Żyto Triumph“, „Impe-
rial“, „Petkuskie“, „Schlanstätskie“
i „Sybirskie“ oraz pszenicę „Ghirke“
i Horsconcours przez selekcję regenerowaną.
6-6**Zboże na nasienie** Żyto „Petkus-“
ter“ aklimatyzowana pszenica „Squarehead“
jest do nabycia u Zarządu dóbr **Barona**
Wattmana w Rudzie różanieckiej
obok Cieszanowa. 2-3**„Perkun“**

Fabryka maszyn we Lwowie

Filia Rzeszów

wyrabia jako specjalność

Młynki do czyszczenia zboża

Cenniki maszyn rolniczych wysyłamy na
żądanie.

Marka ochronna!

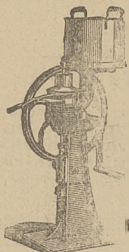
Marka ochronna!

Porkin wyśmienity środek do
tuczenia świń.**Porkin** powiększa nadzwyczajnie ciężę do
żarcia.**Porkin** zawiera pożyteczne części dla orga-
nizmu świń.**Porkin** zapobiega różę, zatwardzeniu żołądka
i t. d.**Porkin** ulepsza mięso, czyni je miększem,
cienszem i bielszem, ułatwia trawienie, co też
przyjemny smak sprawia.**Porkin** 5 dkg. (2-3 łyżki stołowe) dla 3 świń
50 dkg. (1 pakunek) dla 30 świń, 1 kg. dla
60 świń, raz dziennie do strawy wnieoszony
sprawia po 8-10 dniach, nadzwyczajne po-
lepszenie.**Porkin** daje się chudym świniom nie chciwym
żarcia.**Porkin** drażni gruczoł ślinny, sprawia silniej-
sze odłączenie śliny i dlatego lepsze trawienie.**Porkin** zapobiega ubyciu większej części po-
karmu przez ekskrementa.**Porkin** spowoduje szybkie rozwinięcie, wy-
borne tuczenie i stałe zdrowie.**Porkin** optaca się stokrotnie.**Porkin** kosztuje: pakunek 80 porcy 50 dkg.
1 korona zasyla się także w beczkach
po 100 kg.**Skład Porkinu** Wiedeń IX Bleichergasse 6**Pompy Wagi**wszystkich rodzajów dla domowego
i publicznego użytku, dla gospodarstw
budowli i przemysłu.Towarzystwo komandytowe
dla fabrykacji pomp i maszyn

kurki, pipy, rury, węże gumowe i konopne.

W. Garwens, Wiedeńnowych porównych kon-
strukcyiDecymalne-, cente-
symalne, przemia-
nowe i mostowez drzewa i żelaza dla
celów handlowych, fa-
brycznych, gospodar-
skich i innych.I. Schwarzenbergstrasse 6.
I. Wallfischgasse 14.Katalogi gratis i franco. Do dostania we wszystkich składach maszyn,
u pomparzy, etc. Żądać Garwensa: Pompy i Wagi!

Najlepsze zużytkowanie mleka, największy wydatek
masła i najlepsze masło

są tylko wtedy możliwe, jeżeli się oddziela śmietankę
z mleka za pomocą centryfugi

ALFA SEPARATOR

1/4 miliona centryfug w użyciu. 500 pierwszych nagród.
Grand Prix Paris 1900.

Wszelkie przyrządy potrzebne w gospodarstwie mlecznym: Kierznice, wygniatacze, chłodnice, naczynia konwie z blachy stalowej.

Zakładanie zupełnych leczarni ręcznych i parowych.
TOWARZYSTWO AKCYJNE

ALFA SEPARATOR

24—35

Wiedeń XVI. Gangelbauergasse Nr. 29.

☛ Cenniki i pouczające broszury darmo. — Należy żądać „Alfa-Mittheilungen“.

Polecamy do siewu

Pszencę ostkę galic. czerwoną
uszlachetnioną drogą ścisłej selekcji z hodowli w Grodkowicach:

a) „Elita“ z roślin ręką wybieranych K. 28
b) „Selekcijna“ pierwsza reprodukcyjna Elity „ 25

Żyto polskie od lat kilkunastu stale
na jednym folwarku w ziemi piaszczystej uprawiane „ 23

Ceny różnię się za 100 kg netto bez worka loco stacya **Kraków** lub **Podłęże**.
Worki nowe grube po 1 K. za sztukę.

Pszennica Grodkowicka, której uszlachetnienie prowadzi się od lat pięciu pod kierunkiem prof. Dr. Prażmowskiego, okazała się przy porównawczej uprawie przeprowadzonej pod kierunkiem stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie w dobrach Mikulińce Wielm. Jerzego Turnana, z pomiędzy kilkunastu odmian pszenic krajowych i zakrajowych najlepszą i najplenniejszą. Na mrozy zupełnie wytrzymała, rdzy zgola nie podpada, słomę ma grubą i sziwyńca ziarno nadarzone i szlachetne.

Zamówienia przyjmuje: **Związek handlowy Kółek rolniczych w Krakowie i filie tegoż we Lwowie (Pańska 21), w Rzeszowie i w Wieliczce.** 4—6

szyny, kowadła

al. śróbsztaki, sznajdry t. d.
wa; na bydlę, pompy pływusów i
silkaw; ecaja najtaniej

J. NEUBERGER i Ska

Lwów, Gródecka 53.

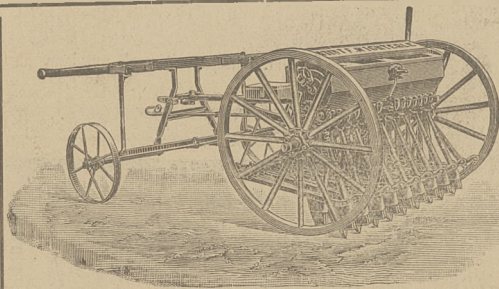
Masyny rolnicze
Wichterlego.

Z powodu zmiany gospodarskiej jest do
sprzedania

10 klaczy stadnych

ciemnej maści, od 8 do 13 lat, wszystkie
stanowione z dużym ogierem, po przeciętnej cenie
200 zł. 2%, na stajnie.

Zarząd dóbr Załuż stacya kolei
i pocz a w miejscu. 1—3

Austr. patent N. 1246.

„Montania“

Węg. patent N. 15053.

Najwyższe odznaczenia od Ck. Tow. gosp. i Minist. roln. w Wiedniu, od Akademii wynal. w Paryżu,
od Dyrekcyi dóbr Cesar. i od Król. Węgierskich domen.

Wysiew wszystkich nasion za
pomocą jednego wału i jednego trybu.

Niejednostajna jazda i wstrząśnienie bez wpływu, żaden regulator.

Wichterlezy siewniki uniwersalne

„MONTANIA“

polecają
najtaniej

Sieje na równinach i pochyłościach.

Łekki, silny, pojedynczy, tani.

J. Neuberger i Ska Lwów, Gródecka 53.

Opisy i cenniki darmo i oplatnie.

KOMITET C. K. GAL. TOWARZYSTWA GOSPODARSKIEGO
we Lwowie, ul. Słowackiego 8

sprowadza dla członków swoich

wszelkie nawozy sztuczne

wedle warunków specjalnego cennika.

☛ **Rabaty przyznane Komitetowi przez fabryki przy odbiorze wielkiej ilości nawozów rozdziela się z końcem roku pomiędzy odbiorców.**